

778878

L. 44.

S.

KURENDA SZKOLNA

za Miesiąc Styczeń 1867 r.

N° 1.

416420 II

L. 43.

S.

Obwieszczenie konkursowe zamieszczone w Kurendzie szkolnej Konsystorza Biskupiego Dyec. Tarnowskiej Nr. XII. z r. 1866 podaje się do wiadomości Dyrekcjom Szkół głównych pańskich Dyecezyi tutejszej, by o konkursie tym Nauczycielki swych szkół spiesznie powiadomiły.

L. 1363. Ogłoszenie konkursowe.

W Żywcu szkoła dziewcząt z 1. Września r. b. otworzona została. Celem obsadzenia przy niej dwóch posad Nauczycielek z 250 i 150 zhr. w. a. wypisuje się niniejszém konkurs na nie aż do końca Lutego 1867.

Kandydatki niechże przed upływem terminu oznaczonego..... ubiegające się o te posady, prośby swoje własnoręcznie napisane i dokumentami należytemi co do uzdolnienia i zasług opatrzone Władzy Konsystorskiej za pośrednictwem Zwierzchności właściwych przedłożą.

Tarnów dnia 24. Grudnia 1866.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 23. Stycznia 1867.

Bibl. Jag.
1954 D

Bibl. Jag.
KZ 874

L. 863.

S.

W. c. k. Komisyja Namiestnicza udzieliła dekretem z dnia 13. Listopada b. r. do L. 29232 kandydatowi stanu nauczycielskiego Janowi Michalikowi przy c. k. Szkole głównej wzorowej zaaplikowanemu roczne adjutum w ilości 105 złr. w. a.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 30. Grudnia 1866.

L. 868.

S.

Za usilną pracę w zawodzie nauczycielskim, wzorowe obyczaje, za należyty szacunek duchownej i świeckiej Zwierzchności i udzielanie nauki w szkole niedzielnej przez lat 16 z chwalebną pilnością i najlepszym skutkiem, zamianował Konsystorz Biskupi P. Józefa Dąbrowskiego nauczyciela przy szkole trywialnej w Łobzowie, Nauczycielem wzorowym.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 5. Stycznia 1867.

L. 860.

S.

Przy Odezwie W. c. k. Komisji Namiestniczej z dnia 12. Grudnia b. r. do L. 31494 otrzymał Konsystorz 30 egzemplarzy dziełka „Nauka moralna dla ludu“ wydanego przez Stanisława Sobieskiego profesora przy c. k. II. wyższém gimnazjum Lwowskiém, do obdzielenia niemi niektórych szkółek ludowych tutejszej dyecezyi. Z tych przeznacza Konsystorz i przesyła przy niniejszém:

I. w dystrykcie szkolnym przedmiejskim dla Szkółek trywialnych:
w Bielanych, w Łobzowie i Prądniku czerwonym;

- II. w dystrykcie szkolnym Bolechowskim dla szkół ludowych: w Bieńczycach, Kościelnikach, Modlnicy wielkiej, w Raciborowicach, Stryjowie i Zabierzowie;
- III. w dystrykcie szkolnym Czernichowskim dla Szkółek: w Balicach, Brodłach, Czernichowie, w Liszkach, Morawicy, Porębie Żegocie, Rudawie i Rybny;
- IV. w dystrykcie szkolnym Nowogórskim dla szkół: w Byczynie, Dąbrowy, Ciężkowicach, Płokach, Chełmku, Libiążu wielkim, Płazie, Babicach, Kwaczale, Grojcu, Nowej Górze i Filipowicach.

Gdy się atoli nie wszystkim szkołkom po egzemplarzu pomienionėj książeczki dostało, powinni by nauczyciele nie mający takowėj wypożyczać sobie od najbliższych sąsiadów i czytać ją pilnie z młodzieżą w szkole codziennėj i niedzielnej.

Nakoniec nakazuje Konsystorz, aby nauczyciele, którzy książeczkę w mowie będącą odbiorą, takową do inwentarza, mianowicie do biblioteki szkolnej zapisali.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 31. Grudnia 1866.

L. 876.

S. ex 1866.

Podaje się do wiadomości reskrypt W. c. k. Komisji Namiestniczej z dnia 14. Grudnia 1866 do L. 31696 wydany na skutek dekrety Wysokiego c. k. Ministerstwa Stanu z dnia 9. Grudnia 1866 do L. 8376/w. o. a zezwalający na utrzymywanie wykładów: jeografii i historii powszechnej, polskiej literatury i historii, tudzież fizyki i naturalnej historii na kursie pedagogicznym żeńskim w Krakowie. Reskrypt pomieniony brzmi:

R. I. Statthaltereicommission. Nr. 31696. Hochwürdiges bishöfliches Consistorium in Krakau.

Die mit h. o. Erlaß vom 1. Oktober l. J. 3. 24409 verfügte provisorische Einführung der Geografie und Geschichte, der polnischen Literatur und

deren Geschichte, der Naturlehre und Naturgeschichte an der weiblichen Präparandie in Krakau in der Art, daß es dem freien Willen der Kandidatinnen überlassen bleibe, dem Unterrichte in diesen Gegenständen beizuwohnen oder nicht und daß die Bestehung der Prüfung aus diesen Gegenständen zur Erlangung der Befähigung nicht gefordert werde, hat das hohe Staatsministerium als eine die Hebung der Lehrerinnenbildung fördernde Maßregel mit hohem Erlaß vom 9. v. M. J. 8376/C. U. definitiv genehmigt.

Dies wird dem hochwürdigem Consistorium unter Rückschuß der Beilagen des Berichtes vom 14. September l. J. J. 640 zur gefälligen Darnachachtung mitgetheilt.

Krakau am 14. Dezember 1866.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 3. Stycznia 1867.

L. 21.

S.

Przy Odezwie W. c. Komisji Namiestniczej z dnia 3. Stycznia b. r. do L. 38 otrzymał Konsystorz 20 egzemplarzy gramatyki przez profesora uniwersytetu tutejszego W. Henryka Sucheckiego wydanej pod tytułem: „Związła gramatyka polska, kurs niższy,“ które autor ofiarował ubogim uczniom Szkół ludowych. Z tych 20 egzemplarzy przesyła Konsystorz na ręce

1)	Dozoru	Szkół	Dystryktu	Przedmiejskiego	egzemplarzy	trzy;
2)	"	"	"	Bolechowskiego	"	trzy;
3)	"	"	"	Czernichowskiego	"	sześć;
4)	"	"	"	Nowogórskiego	"	ośm;
- do rozdania pomiędzy najpilniejszych, najmoralniejszych i najpojętniejszych ubogich uczniów.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 16. Stycznia 1867.

L. 20.

S.

W Kurendzie szkolnej Nr. 5 z roku 1864 ogłosił był Konsystorz drukiem „przepisy pod względem obowiązku uczęszczania do Szkół ludowych w dnie robocze, tudzież pod względem zapobieżenia zaniedbywaniu i ukarania zaniedbanego uczęszczania do takowych, na mocy kod. szkol. (§§. 177—179, 184 i 303), potem ministeryalnego rozporządzenia z dnia 26. Lipca 1851 L. 7305 i z 24. Lipca 1855 L. 9473.

Gdy wolą jest wysokich Władz szkolnych, aby nadmienione przepisy dotąd nie dość ściśle przestrzegane w zastosowanie weszły; przypomina Konsystorz takowe Szanownemu Duchowieństwu, tudzież nauczycielom Szkół ludowych na mocy Odezwy W. c. k. Komisji Namiestniczej z dnia 3. Stycznia b. r. do L. 37, tuszając sobie, że pomienione przepisy odtąd jak najściślej przestrzegane będą.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 16. Stycznia 1867.

L. 858.

S. ex 1866.

Konsystorz składając W. c. k. Komisji Namiestniczej sprawozdanie o stanie Szkół ludowych w roku 1865, wytknął był między innemi tak potrzeby szkół poszczególnych, jakoteż potrzeby szkół ludowych w ogólności. Na pomienioném sprawozdaniu polegając, wydała W. c. k. Komisja Namiestnicza pod dniem 30. Listopada r. z. do L. 28616 zlecenie c. k. naczelnikom powiatów, ażeby z wszelką energią jeli się do usunięcia zapor, wzrost oświaty ludowej tamujących. Gdy w téj mierze i Szanowne Duchowieństwo parafialne ręka w rękę z c. k. Urzędami powiatowymi idąc, niepospolite oddać może usługi oświacie ludowej; gdy nadto rzecz ta najbliższej nauczycieli samych obchodzi, podaje Konsystorz w przedruku wzmiankowane wyżej pismo W. c. k. Komisji Namiestniczej do wiadomości i zastosowania.

Abſchrift. K. k. Statthalterei-Commiſſion in Krakau Nr. 28616. Aus den von den Conſiſtorien des Krakauer Verwaltungsgebietes über den Zuſtand der katholiſchen Volkſchulen im S. J. 1864/5 erſtatteten Jahresberichten hat man erſehen, daß mit Schluß des genannten Schuljahres die Zahl der katholiſchen Volkſchulen 670 betragen hat. Darunter ſind begriffen: 21 Hauptſchulen, wovon 5 mit zweiklaſſigen Unterreaſchulen in Verbindung ſtehen, 1 Trivialſchule nur für Knaben, 12 Trivialſchulen für Mädchen, 421 Trivialſchulen für Knaben und Mädchen, 215 Nothſchulen.

Dieſe Anzahl der katholiſchen Volkſchulen ſteht zu dem Areale des Krakauer Verwaltungsgebietes, welches $373\frac{3}{10}$ □ Meilen begreift, ſo wie zum Bedarfe in einem ſehr ungünſtigen Verhältniſſe. Bei Vergleichung des Kirchenschematismus der einzelnen Diöceſen mit den Schuſchematismen in den Jahresberichten der Conſiſtorien ergibt ſich, daß ſehr viele Pfarrorte und große Gemeinden beſtehen, welche entweder noch gar keine Schule oder nur eine ſogenannte Nothſchule haben. Das hohe Staatsminiſterial-Decret vom 18. November v. J. J. 9970 (intimirt mit h. o. Erlaß vom 19. Februar l. J. J. 655) geſtattet wegen Errichtung neuer Schulen unter gewiſſen Umſtänden auch zwangsweiſe vorzugehen, wodurch die den k. k. Bezirksämtern obliegenden Agenden, inſofern ſie die Vermehrung der Volkſchulen zum Zwecke haben, bedeutend erleichtert wurden. Euer Wohlgeborn werden daher aufgefordert, auf Vermehrung gut dotirter Volkſchulen nach den Andeutungen der bezogenen h. o. Normal-Vorſchrift kräftigſt einzuwirken und es ſich angelegen ſein zu laſſen, daß die beſtehenden Nothſchulen nach Thunlichkeit in direktivmäßige Schulen umgewandelt werden. Dabei wird auch auf das h. Miniſterial-Decret vom 7. November v. J. J. 9876 (intimirt mit h. o. Erlaß vom 18. Dezember v. J. J. 33380) Rückſicht zu nehmen ſein, nach welchem die unter der Bezeichnung „Pfarrſchulen“ in Galizien beſtandene Gattung der Volkſchulen als dem Geſetze zumiederlaufend aufzuhören hat.

Aus den erwähnten Zuſtandsberichten hat man ferner erſehen, daß im Krakauer Verwaltungsgebiete im S. J. 1865 nur 372 Wiederholungſchulen beſtanden, woraus gefolgert werden muß, daß an vielen Schulen ungeachtet der nachdrücklichen Miniſterial-Weiſung vom 5. Juni 1864 J. 2438 (intimirt mit h. o. Erlaß vom 11. Auguſt 1864 J. 16068) der Wiederholungsunterricht noch immer nicht überall eingeführt wurde.

Nach den bezogenen Berichten bestanden ferner im citirten Schuljahre bloß 80 Obstbaum-, 32 Bienenzucht- und 19 Seidenbauschulen, die Ursache dieser geringen Anzahl liegt zum Theile darin, daß sehr viele Schulen ungeachtet wiederholter nachdrücklicher Weisungen noch immer nicht im Besitze eines Schulgrundes sind, ferner, daß viele Lehrer den Schulgrund lediglich zu ihrem Unterhalte benützen. Es ist Pflicht der Bezirksämter, dafür nach Kräften zu sorgen, daß in jedem Schulorte, wo noch kein Schulgrund besteht, ein solcher von der betreffenden Guts herrschaft oder den Schulgemeinden gewonnen und darauf eine Obstbaumschule angelegt werde. Wo hingegen schon ein Schulgrund aber noch keine Obstbaumschule besteht, hat das Bezirksamt Sorge zu tragen, daß ein entsprechendes Stück davon zur Anlegung einer Obstbaumschule verwendet werde.

Dieser Schulgrund soll gleichzeitig zur practischen Unterweisung der Schulkjugend in der Obstbaum- und Bienenzucht, sowie auch im Seidenbau benutzt werden. In dieser Beziehung ist ein Inventarbienenstock unumgänglich nothwendig, dessen Anschaffung aus Ortsmitteln schon wiederholt angeordnet worden ist.

Auffallend ist ferner die geringe Anzahl der Industriallehrerinnen, welche 43 beträgt, wovon die meisten an den Schulen der Krakauer Diöcese bestehen. Die Systemisirung einer Handarbeitslehrerin an einer Schule bietet den betreffenden Schulgemeinden bedeutende Vortheile in erziehlicher und materieller Beziehung, worauf die Gemeinden in ihrem eigenen Interesse aufmerksam zu machen sind.

Der wundeste Fleck des Volksschulwesens, wie das schon in so vielen h. v. Erlassen bemerkt wurde, ist der spärliche und unregelmäßige Besuch der Werk- und Sonntagschule, was auch aus den eingangserwähnten Zustandsberichten in auffallender Weise zu entnehmen war.

Es betrug nämlich im S. J. 1865 die Zahl der hinsichtlich der Werktagsschule

1. zum Besuche verpflichteten . . . 186021

2. und der Besuchenden . . . 49824

Rest 136197

ferner hinsichtlich der Wiederholungsschule

1. zum Besuche verpflichteten . . . 86235

2. der Besuchenden . . . 21431

Rest 64804

daher der Werktagsschule . . . 136197 und
der Sonntagschule . . . 64804 Kinder entzogen wurden. Nach den
vorgelegten Uebersichtstabellen ist die Zahl der die Schule besuchenden Mädchen
viel geringer als der Knaben: Die Werktagsschule wurde nämlich im S. J.
1865 von 33166 Knaben und 23572 Mädchen und die Sonntagschule von
12567 Knaben und 8864 Mädchen besucht.

Der Grund dieser traurigen Erscheinung liegt in dem Umstande, daß die
die den Schulbesuchszwang normirenden Ministerial-Bestimmungen nicht mit der
erforderlichen Energie und Konsequenz durchgeführt wurden.

In dieser Beziehung haben die k. k. Bezirksämter vorerst überzeugend und
belehrend auf die Gemeindevorstände und Vertretungen, so wie auf die Bevöl-
kerung einzuwirken und falls die gütlichen Mittel fruchtlos bleiben sollten über
die einlangenden Schulversäumnisse, das zuständige Amt mit Strenge und Be-
schleunigung zu handeln.

Mag der für Volksschulen vorgeschriebene Lehrplan der beste, der Lehrer
der tüchtigste und eifrigste und seine Unterrichtsmethode die zweckmäßigste sein,
so lange die Dorfschulen so spärlich und unregelmäßig, wie bisher besucht wur-
den, kann von einem kräftigen Gedeihen der Volksschule und einer Hebung und
Verbreitung der Volksbildung in unserem Lande keine Rede sein. Darum gehört
die gewissenhafte Durchführung des Schulbesuchzwanges zu den vorzüglichsten
Obliegenheiten des Bezirksamtes.

Von den 653 Schulgebäuden, von denen 502 eigene und 151 gemietete
sind, befanden sich 462 im guten und 191 im mangelhaften Bauzustande.

Das Wirken der Schule ist zum Theile auch durch ein geräumiges, liches
und gesundes Locale bedingt. Es ist daher die Pflicht der Bezirksämter, für
eine ganz entsprechende Unterbringung der Schule zu sorgen.

(Fortsetzung folgt.)

ANTONI

Biskup Amatunt, i Wik. Apost. Krak.

X. Pawel Russek

Kanclerz.